

DAY - **11**

SEAT NUMBER

--	--	--	--	--	--

2024

III

04

1100

M - 745

(M)

**CROP SCIENCE
PAPER-III (LC)
FARM MANAGEMENT, MARKETING AND
AGROFORESTRY**

Time : 3 Hours

4 Pages

Max. Marks : 80

१. (अ) योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा :

६

(अ) शेतीच्या व्यवस्थापनासाठी व देखभालीसाठी नियुक्त जबाबदार व्यक्ती म्हणजे _____ होय.

- (i) लिपिक
- (ii) संघटक
- (iii) शेती व्यवस्थापक
- (iv) सहाय्यक

(ब) _____ खरेदी करण्यासाठी वापरलेली रक्कम म्हणजे स्थिर भांडवल आहे.

- (i) जमीन
- (ii) बियाणे
- (iii) खते
- (iv) यापैकी नाही

(क) हिरव्या चान्यासाठी _____ ची लागवड करावी.

- (i) निलगीरी
- (ii) साग
- (iii) शेवरी
- (iv) कडूनिंब

(ड) _____ बाजारपेठेत विक्रेता व ग्राहक देश पातळीवरचे असते.

- (i) राष्ट्रीय
- (ii) स्थानिक
- (iii) विभागीय
- (iv) जागतिक

(इ) जमीन हा शेतनिवडीमधील _____ घटक आहे.

- (i) वैयक्तिक
- (ii) भौतिक
- (iii) सामाजिक
- (iv) आर्थिक

(फ) जेव्हा फळझाडे व गवताची लागवड केली जाते तेव्हा त्यास _____ वनशेती म्हणतात.

- (i) उद्यानकुरण
- (ii) कृषी वनिय कुरण
- (iii) कृषी वनरोपण
- (iv) कृषी उद्यान कुरण

(ब) खालील जोड्या जुळवा :

गट 'अ'	गट 'ब'
(अ) मध्यम मुदतीचे कर्ज	(i) २%
(ब) एक पीक पद्धत	(ii) दृकश्राव्य
(क) बिज वितरणाची लोकप्रिय पद्धत	(iii) १ ते ५ वर्ष कालावधी
(ड) शेतवाडीवरील इमारत क्षेत्र	(iv) सहकारी संस्था मार्फत बिज वितरण
(इ) दूरदर्शन	(v) एकाच जमिनीवर वर्षानुवर्ष तेच पीक घेणे

(क) चूक की वरोचर ते लिहा :

५

- (अ) ट्रॅक्टर चालक मजूरस अकुशल मजूर म्हणतात.
- (ब) महादीज व कृषी महामंडळाद्वारे राज्यात बिजोत्पादन कार्यकम राबविण्यात येतो.
- (क) मिश्र पीक पद्धतीमुळे जमीन व शेतमजूर यांचा योग्य वापर होतो.
- (ड) वखारीत शेतमालाची सुरक्षित साठवण करता येत नाही.
- (इ) किरकोळ बाजारपेठेत शेतमालाची विक्री ग्राहकाच्या गरजेनुसार छोट्या प्रमाणात केली जाते.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा : (कोणतेही आठ)

१६

- (१) कृषी अंदाजपत्रक म्हणजे काय ?
- (२) बहूविध पीक पद्धत म्हणजे काय ?
- (३) खाजगी वखार विषयी माहिती लिहा.
- (४) कृषी विपणनाची व्याख्या लिहा.
- (५) कुशल शेतमजुराची कार्यक्षमता म्हणजे काय ?
- (६) इंटरनेट विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
- (७) इंधनासाठी कोणत्या वृक्षांची लागवड करावी ?
- (८) कृषी वनरोपण वनशेती विषयी वर्णन करा.
- (९) मालमत्ता नोंदवही (Farm Inventory) बाबत माहिती लिहा.
- (१०) पीक कर्ज म्हणजे काय ?
- (११) आंतरपिक पद्धतीचे फायदे लिहा.
- (१२) किसान क्रेडीट कार्ड म्हणजे काय ?

३. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

१६

- (अ) कृषी विपणनाची कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) बहूविध पिकपद्धतीचे तोटे लिहा.
- (क) स्थानानुसार बाजारपेठ प्रकारांची यादी करा.
- (ड) वखार (गोदाम)ची प्रमुख कार्ये लिहा.
- (इ) बियाणे विक्रेत्याच्या जबाबदाऱ्या लिहा.
- (फ) पट्टापेर पिकपद्धती (Strip Cropping)चे वर्णन करा.

४. खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा :

१६

- (अ) बीज कोठार स्थापनेचे तोटे लिहा.
- (ब) भारतीय खाद्य महामंडळाचे उद्देश लिहा.
- (क) शेती व्यवस्थापक म्हणजे काय ? त्याचे कार्य लिहा.
- (ड) सामाजिक वनीकरण बाबत सविस्तर वर्णन करा.
- (इ) बिज विक्री वाढीसाठी प्रक्षेपण माध्यमांची यादी करा.
- (फ) उपयोगाच्या आधारे वनवृक्षांची यादी करा.

५. (अ) शेती कामकाजाचे वेळापत्रक म्हणजे काय ? ते तयार करण्याची आवश्यकता का असते ? ते तयार करण्याच्या कोणत्या पायऱ्या आहेत ?

८

किंवा

- (अ) शेतवाडीची निवड करतांना कोणत्या घटकांचा अभ्यास केला जातो ?
- (ब) बिज विपणन म्हणजे काय ? बियाण्याच्या मागणीच्या पूर्वानुमानाचे फायदे लिहा.

किंवा

- (ब) शेती अंदाजपत्रकाचे महत्त्व लिहून प्रकार स्पष्ट करा.

८

<https://www.maharashtrastudy.com>

Whatsapp @ 9300930012

Send your old paper & get 10/-

अपने पुराने पेपर्स भेजे और 10 रुपये पायें,

Paytm or Google Pay से

<https://www.maharashtrastudy.com>